

**Uitvoering van het Beleidskader
Faunabeheer in verband met
overwinterende ganzen en smienten
vanaf 1 oktober 2004**

(Geactualiseerde versie)

*Nieuwe paden,
vitale natuur*

Meer natuur, vitale natuur. Daar staat LNV voor.

De belangrijkste pijler is de ontwikkeling van een netwerk van aaneengesloten natuurgebieden door het hele land (de Ecologische Hoofdstructuur). LNV zet zich in voor behoud van de rijkdom aan planten- en diersoorten. Wanneer die wordt bedreigd, grijpt LNV in. Daarnaast financiert LNV natuurontwikkeling. Samen met natuurorganisaties wil het ministerie nieuwe paden inslaan, om het contact tussen mens en natuur te verbeteren. Natuur om te beschermen én om van te genieten.

Inleiding

Nederland is binnen West-Europa een zeer belangrijk overwinteringsgebied voor ganzen en smienten. Bijna nergens komen er 's winters zoveel ganzen en smienten bij elkaar als in Nederland. Nederland heeft dan ook veel goed gras. Boeren kunnen echter veel schade door deze vogels ondervinden, wanneer die op hun percelen foerageren, vooral wanneer de vogels hun honger stillen met "dure" gewassen zoals wintergraan of groenten.

Moties van het parlement waarin gevraagd werd maatregelen te treffen tegen de toenemende schade door ganzen en smienten waren voor de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aanleiding om nieuw beleid te ontwikkelen.

Het resultaat was dat de Minister van LNV in het najaar van 2003 het Beleidskader Faunabeheer aan de Tweede Kamer kon aanbieden. Het Beleidskader is tot stand gekomen na overleg tussen vertegenwoordigers van LNV, Interprovinciaal Overleg (IPO), Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO), Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) en Vogelbescherming Nederland. De Tweede Kamer heeft ingestemd met het Beleidskader en de Minister heeft de provincies verzocht foerageergebieden aan te wijzen en de maatregelen die in het Beleidskader staan uit te voeren.

Het Beleidskader gaat uit van twee belangrijke uitgangspunten. Enerzijds streeft het Beleidskader naar een duurzame staat van instandhouding van overwinterende ganzen en smienten als uitvloeisel van de internationale verantwoordelijkheid van Nederland voor beschermde soorten (Vogelrichtlijn). Anderzijds geeft het Beleidskader aan dat de omvang en toename van de schade als gevolg van overwinterende ganzen en smienten nu zodanig omvangrijk is, dat beheer noodzakelijk is.

Op 1 december 2003 hebben bijna alle provincies het mogelijk gemaakt om ganzen en smienten te verjagen, ondersteund met afschot, op schadegevoelige percelen met akkerbouwgewassen, vollegrondsgroenten of pas ingezaaid gras (eerste fase van het Beleidskader). Daarnaast worden op circa 15.000 hectare ganzenopvangovereenkomsten met het Faunafonds afgesloten, vooral in het noorden van het land, om dieren die verjaagd zijn rust- en foerageergelegenheid te bieden.

De minister van LNV heeft de provincies verzocht op 1 oktober 2004 de tweede fase van het Beleidskader in werking te laten treden.

In deze brochure (geactualiseerde versie) wordt toegelicht welke maatregelen in deze tweede fase gelden.

Colofon

Uitgave

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Bezuidenhoutseweg 73,
Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Redactie

Directie Natuur

Vormgeving/Productie

IFA Bedrijfsuitgeverij

Fotografie

Mieke van Engelen (omslag)

Druk

Van Marken Delft Drukkers
september 2004

Meer informatie?

Infotiek, tel. (070) 378 4062
Internet, www.minlnv.nl

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Interprovinciaal Overleg

Faunafonds

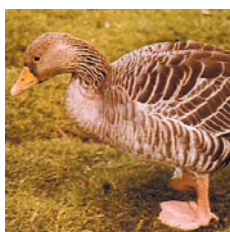
Maatregelen binnen foerageergebieden voor overwinterende ganzen en smienten¹

Algemene informatie

Beleidskadersoorten

kolgans

grauwe gans

smient

Het Beleidskader richt zich op de kolgans, grauwe gans, en smient. Daarnaast noemt het Beleidskader ook de brandgans en kleine rietgans omdat deze vaak samen foerageren met de eerstgenoemde soorten. Beheer dat kolgans, grauwe gans, en smient betreft, heeft daarom ook invloed op de brandgans en kleine rietgans ("mengsoorten"). Met deze soorten dient dus rekening gehouden te worden.

Om de schade door overwinterende ganzen en smienten aan de landbouw te beperken, en tegelijkertijd de duurzame instandhouding van deze soorten te waarborgen, wordt 80.000 hectare foerageergebied aangewezen voor kolgans, grauwe gans, smient, brandgans en kleine rietgans.

Om de schade buiten de foerageergebieden ook daadwerkelijk te verminderen, zal optimaal gebruik gemaakt moeten worden van het lerend vermogen van de dieren. Dit betekent: binnen de gebieden zo veel mogelijk rust en voldoende voedselaanbod, buiten de gebieden veel onrust. Uit onderzoek is gebleken dat afschot van enkele dieren tijdens het verjagen ("aan verjaging ondersteunend afschot") voor dit doel effectief is.

Voor de opvang zorgen agrariërs van wie het bedrijf geheel of gedeeltelijk binnen de aangewezen gebieden ligt en terreinbeherende organisaties zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en De Landschappen. Voor de opvang zullen vergoedingen worden uitgekeerd in de vorm van een schadevergoeding of op basis van een beheerpakket (SAN, SN, of ganzenopvangovereenkomsten met het Faunafonds).

Het ministerie van LNV streeft ernaar om zoveel mogelijk percelen binnen de foerageergebieden op termijn onder te brengen bij het Programma Beheer en daartoe SN-pakketten (Subsidieregeling Natuurbeheer) of SAN-pakketten (Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer) af te sluiten. Percelen waarvoor nu reeds speciale opvangovereenkomsten met het Faunafonds zijn afgesloten, gaan op termijn ook zoveel mogelijk over naar de SN- of SAN-pakketten.

Het aanwijzen van de foerageergebieden

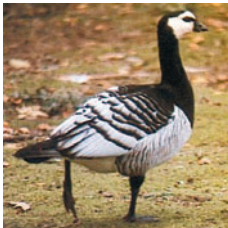
De provincies wijzen de foerageergebieden aan. Het aantal hectaren foerageergebied per provincie is vastgesteld aan de hand van het aantal 'gans- en smientdagen' (aantal vogels maal het aantal dagen dat de vogels er hebben gezeten) over de laatste vijf jaar. Het totale oppervlakte van de foerageergebieden is 80.000 hectare. In het Beleidskader wordt nog gesproken over een verdeling van deze hectaren over gebieden binnen de EHS en buiten de EHS (Ecologische Hoofdstructuur). Inmiddels is deze strikte verdeling losgelaten en wordt prioriteit gegeven aan het halen van het totaal van 80.000. Daarbij wordt er wel naar gestreefd zoveel mogelijk gebieden binnen de EHS aan te wijzen. Ook terreinbeherende organisaties leveren daaraan een substantiële bijdrage. De Landschappen, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zullen tezamen vele duizenden hectaren natuurgasland beschikbaar stellen. Daarnaast zal er veel agrarische grond worden ingezet, zowel binnen de EHS (in de zogenaamde beheergebieden) als buiten de EHS (op landbouwperce-

¹ Deze brochure betreft alleen maatregelen voor overwinterende ganzen en smienten. Het beleid voor overzomerende ganzen wordt nog verder uitgewerkt en zal nadien worden opgenomen in Faunabeheerplannen.

len waarop tot nu toe geen beheerovereenkomst (SAN) kon worden afgesloten). De foerageergebieden bestaan zo veel mogelijk uit overjarig gras en zij zullen zo veel mogelijk samenvallen met Vogelrichtlijngebieden. Leidend principe bij het aanwijzen van foerageergebieden is dat ganzen en smienten slaappleatsen hebben van waaruit zij naar foerageergebieden vliegen. De slaappleatsen liggen veelal in de Vogelrichtlijngebieden. Vanwege de beperkte actieradius van de ganzen en smienten worden de foerageergebieden dus dichtbij deze gebieden aangewezen (zie verder: “het stappenplan voor selectie van foerageergebieden door provincies in het kort”).

De minister van LNV heeft de provincies verzocht om op basis van dit stappenplan gebieden aan te wijzen. De provincies hebben in korte tijd veel werk verzet. Negen provincies leggen de aangewezen gebieden per 1 oktober 2004 of spoedig daarna vast in provinciale beleidsplannen ter uitvoering van de Flora- en faunawet (“aanwijzen” van gebieden). Drie provincies hebben voor de aanwijzing van de gebieden moeten kiezen voor een gefaseerde aanpak. Zij streven er naar de gebieden zo snel mogelijk te begrenzen. Voor de opvang van ganzen in akkerbouwgebieden zal in het seizoen 2004/2005 een aantal experimenten gedaan worden. LTO komt hiervoor met voorstellen. Op basis van de SAN-pakketten, die LNV ondertussen aan de Europese Commissie zal voorleggen ter goedkeuring, zullen de provincies de gebieden in 2005 vervolgens ook nog vastleggen in provinciale natuurgebiedsplannen (“begrenzen” van gebieden). Het alvast “aanwijzen” per 1 oktober 2004 is van belang om de mogelijkheid niet nog een jaar uit te stellen om kolgans, grauwe gans en smient te verjagen met ondersteunend afschot van het grote areaal waar zij nu schade veroorzaken (circa 400.000 hectare).

Mengsoorten

brandgans

kleine rietgans

Het stappenplan voor de selectie van foerageergebieden door provincies in het kort

- Rondom Vogelrichtlijngebieden, Ramsargebieden (Wetlands Conventie) en beschermde natuurmonumenten die door ganzen en smienten als slaappleats worden benut worden cirkels getrokken die de actieradius van de ganzen en smienten voorstellen.
- Vervolgens worden eerst zoveel mogelijk Vogelrichtlijngebieden, Ramsargebieden en beschermde natuurmonumenten waar ganzen en smienten foerageren en die binnen deze cirkels vallen aangewezen als foerageergebied.
- Pas daarna worden andere graslanden geselecteerd totdat het gewenste areaal bereikt is.
- Omdat in de foerageergebieden de ganzen en smienten ongestoord moeten kunnen verblijven, moet elk foerageergebied minimaal 500 hectare groot zijn (of 300 hectare wanneer het aansluit bij een storingsvrij gebied van voldoende omvang). Wanneer een foerageergebied kleiner zou zijn, bestaat de kans dat verjaging vanaf aanliggende percelen tevens leidt tot het vertrek van ganzen en smienten uit een foerageergebied zelf.
- Bij het selecteren van de gebieden wordt ook rekening gehouden met de aantallen ganzen en smienten die zich daar in de afgelopen jaren lokaal hebben opgehouden.
- Alleen indien het niet anders kan, worden ook akkerbouwpercelen meegenomen in de foerageergebieden, om te bereiken dat de foerageergebieden groot genoeg zijn (minimaal 500 ha).
- Foerageergebieden worden bij voorkeur zo geselecteerd, dat zoveel mogelijk percelen worden meegenomen waarop ook weidevogelbeheer wordt gesubsidieerd (d.m.v. SAN of SN). Zowel voor de opvang van ganzen en smienten als voor weidevogelbeheer, moeten boeren vaak dezelfde handelingen nalaten of uitstellen. Daarom is stapeling van ganzen- en weidevogelpakketten in principe efficiënt.
- Foerageergebieden worden tot slot bij voorkeur geselecteerd in gebieden waar tot nu toe veel schadetegemoetkomingen i.v.m. ganzen en smienten zijn uitgekeerd.

Schadevergoeding en beheerpakketten op landbouwgrond binnen foerageergebieden

Vanaf 1 oktober 2004 zal binnen foerageergebieden schade door overwinterende ganzen en smienten aan overjarig gras, maar ook aan andere gewassen, worden vergoed door het Faunafonds volgens de huidige beleidsregels². Daarnaast blijven de huidige ganzenopvangovereenkomsten voorlopig in stand.

Vanaf de herfst 2005 zal binnen de foerageergebieden de schade zoveel mogelijk vergoed gaan worden via SAN-pakketten (Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer). Terreinbeherende organisaties kunnen voorts gebruik maken van een vergoeding via de SN (Subsidieregeling Natuurbeheer).

Het SAN-pakket zal het voor agrariërs in de begrensde gebieden financieel aantrekkelijk maken om actief beheer te plegen voor de opvang van overwinterende ganzen en smienten. Voor veel agrariërs is het werken met een beheerpakket organisatorisch ook aantrekkelijker dan het werken met een schadevergoeding. Het afsluiten van een SAN-pakket is vrijwillig. Agrariërs die geen SAN-pakket willen afsluiten, of agrariërs die niet voldoen aan de SAN-criteria, kunnen gebruik blijven maken van vergoeding van de daadwerkelijk opgetreden schade via het Faunafonds. De geldende éénjarige ganzenopvangovereenkomsten met het Faunafonds zullen zoveel mogelijk worden omgezet in meerjarige SAN-overeenkomsten.

In de door de provincies begrensde ganzenfoerageergebieden (dus niet daarbuiten) kan een subsidie uit de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) worden aangevraagd. In de meeste gevallen betreft het begrenzingen in grasgebieden. Akkerbouwpercelen zijn door de provincies alleen indien 'onontkoombaar' begrensd.

Vergoedingen voor ganzenopvang in de SAN zijn samengesteld uit 3 onderdelen: werkelijke kosten voor het beheer, gederfde inkomsten (indien van toepassing) en een stimulanspremie. De gederfde inkomsten zijn afhankelijk van de werkelijk geleden schade. Onder andere de verblijfsduur van ganzen en smienten is hierin bepalend. Er is een SAN-pakket voor grasland en er zijn diverse pakketten voor bouwland. Deze kunnen binnen een beheersgebied beide worden aangevraagd.

Algemene bepalingen met betrekking tot alle SAN-ganzenpakketten

Voor alle in deze pakketten voor grasland en bouwland genoemde zaken (o.a. beheersvoorschriften, subsidiebedragen, etc.) geldt dat ze pas definitief worden na goedkeuring door de Europese Commissie. Aan de tekst in deze folder kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Binnen een ganzenfoerageergebied kunnen voor beheerseenheden van tenminste 200 ha SAN-pakketten worden aangevraagd. Het moet daarbij gaan om een verzameling beheerseenheden, bestaande uit landbouwgrond, waarvan ten minste 80% van de oppervlakte bestaat uit grasland (of in die gebieden waar weinig grasland is, uit bouwland). De overige 20% kan bestaan uit bouwland (in het geval van een graslandgebied) of andere gebruiksvormen. Alleen voor de oppervlakte grasland of bouwland kan subsidie worden verkregen (respectievelijk het graslandpakket danwel één van de akkerbouwpakketten). Indien geen aaneengesloten gebied van 200 ha gevormd kan worden, kan een beschikking worden afgegeven voor een minimum-oppervlakte van beheerseenheden van 100 ha welke grenzen aan een gebied van tenminste 100 ha met hoofdfunctie natuur.

De oppervlakte van de afzonderlijke percelen grasland, bouwland en niet-grasland/bouwland en de wijzigingen ten opzichte van het vorige jaar dienen elk jaar uiterlijk voor 1 oktober op kaart te worden aangegeven.

² De regels zijn via internet (www.faunafonds.nl) te raadplegen.

Een SAN-beschikking wordt afgegeven binnen een raamovereenkomst, geldend voor 6 jaar. Daarbinnen vinden jaarlijks afrekeningen van de vergoedingen voor de vaste component en de variabele component plaats.

Het pakket kan uitsluitend collectief (dus door een samenwerkingsverband) worden aangevraagd. Het samenwerkingsverband kan aanvragen namens haar leden. LNV zal de vergoeding rechtstreeks aan de beheerders betalen, conform de huidige werkwijze binnen de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer.

De gederfde inkomsten worden op basis van de werkelijk geleden schade bepaald. De taxatie van de daadwerkelijk geleden schade geschiedt door taxateurs die zijn aangewezen door het Faunafonds en volgens de richtlijnen voor taxatie zoals vastgesteld door het Faunafonds.

Najaarsschade welke optreedt tussen 1 september en 1 november zal vooralsnog door het Faunafonds worden getaxeerd.

In aanvulling op de SAN-pakketten kan een vergoeding worden verkregen voor daadwerkelijk gemaakte organisatiekosten, voor zover niet reeds verkregen in het kader van weidevogelbeheer. Hiervoor kan een bijdrage uit de ROS (Regeling Organisatiekosten Samenwerkingsverbanden) worden aangevraagd. Deze vergoeding bedraagt maximaal € 11,20/ha/jr. (inclusief bijdrage voor lidmaatschap van Natuurlijk Platteland Nederland) voor een periode van 6 jaar. Deze vergoeding kan slechts één maal per perceel worden aangevraagd.

Bepalingen inzake jacht zijn vastgesteld in het kader van het Beleidskader Faunabeheer. De SAN-pakketten kennen derhalve geen specifieke bepalingen over jagen en/of weren (beheer en schadebestrijding).

Voor de SAN-ganzenpakketten is cumulatie met de SAN-bijlagen 15, 16, 17, 19, 20, 21 en 22 mogelijk. Voor randenbeheer, botanisch randenbeheer en botanisch beheer is geen cumulatie met ganzen en/of smientenopvang mogelijk. Bij de taxatie van de schade wordt rekening gehouden met de ingebruiknamedatum voor weidevogelbeheer.

Voor percelen welke (deels) gelegen zijn in een door de provincie begrensd en door de Europese Commissie goedgekeurd probleemgebied, wordt op verzoek van de beheerder een (gedeeltelijke) probleemgebiedenvergoeding uitgekeerd, mits niet reeds een probleemgebiedenvergoeding gekoppeld aan een andere SAN-beschikking wordt uitgekeerd.

Opbouw van de SAN-pakketten (onder voorbehoud van goedkeuring door de Europese Commissie).

Het SAN-pakket voor grasland

Component	Vergoeding
Stimulanspremie op het vaste beheersdeel van 20%	€ 17 ha/jr (20% van € 85)
Gederfde inkomsten (vergoeding van de daadwerkelijk geleden schade). De schade wordt bepaald op basis van de door het Faunafonds vastgestelde taxatierichtlijnen en geschiedt door taxateurs die door het Faunafonds zijn aangewezen.	Te bepalen op basis van getaxeerde schade.
Vaste kosten voor beheersmaatregelen Dit houdt in: gans- en/of smientvriendelijk beheer, gericht op rust, ruimte en voedsel, herinzaai, onkruidbestrijding en kosten voor eerder opstellen van het vee (o.a. ten behoeve van de aankoop van krachtvoer).	€ 85/ha/jr

Beheersvoorschriften

- Op 1 november dient een grassnede aanwezig te zijn met een voederwaarde van minimaal 500 kVEM.
- Na 27 oktober mag zich (behoudens op 15% van de beheerseenheid) in de wei geen vee meer bevinden en mag (tenzij dat noodzakelijk is, omdat anders het gras te lang wordt en daarmee ongeschikt wordt voor ganzenopvang) niet meer gebloot worden.
- Vanaf 1 november zijn op in totaal maximaal 15% van de oppervlakte van de beheerseenheid beweiding en maaien toegestaan. De oppervlakte van de afzonderlijke percelen waarop dit betrekking heeft, dient elk jaar uiterlijk voor 1 oktober op kaart te worden aangegeven. Voor de percelen 'gras' en 'gras met beweiding' wordt de vaste beheersvergoeding toegekend. Op de percelen waar vee graast wordt geen schadevergoeding uitgekeerd.
- Het is niet toegestaan binnen de periode van 1 oktober tot en met 1 april binnen de verzameling beheerseenheden handelingen te verrichten of toe te laten, die de foerageerfunctie van het gebied voor ganzen en/of smienten negatief beïnvloeden (uitgezonderd zijn de handelingen zoals genoemd onder 9). Dit houdt in dat er geen handelingen mogen worden verricht die ganzen en/of smienten weren of verontrusten.
- De volgende handelingen zijn toegestaan, mits de foerageerfunctie niet wordt aangetast:
 - Rollen, slepen, bemesten, greppelen, alsmede op akkerbouwpercelen de daarop gangbare landbouwwerkzaamheden;
 - Oogsten van gewassen;
 - Tot 1 februari het onderhoud van sloten, walkanten en drainagesystemen;
 - Het zoeken van nesten van weidevogels en het plaatsen van markeringsstokken of nestbeschermers ten behoeve van bescherming van weidevogels.

De invloed van deze handelingen op de foerageerfunctie van de gebieden zal nadrukkelijk onderdeel uitmaken van de evaluatie. Indien blijkt dat de ganzen/smienten door dit agrarisch gebruik te veel verontrust worden, kunnen de beheersvoorschriften hierop worden aangepast.

De SAN-pakketten voor 'bouwland'

Pakket 'Schadevergoeding voor bestaande gewassen'

Voor bestaande gewassen in de noodzakelijk begrensde gebieden is een schadevergoeding mogelijk. De schade wordt bepaald op basis van de door het Faunafonds vastgestelde taxatierichtlijnen en geschiedt door taxateurs die door het Faunafonds zijn aangewezen.

Bovenop de vergoeding van het schadedeel komt een bedrag van € 40/ha/jr voor structuurverbetering en onkruidbestrijding, alsmede een stimulanspremie van € 8/ha/jr.

De opbouw van de bijdrage is als volgt:

Component	Vergoeding
Stimulanspremie op het vaste beheersdeel van 20%	€ 8 ha/jr (20% van € 40)
Vergoeding van de daadwerkelijk geleden schade. De schade wordt bepaald op basis van de door het Faunafonds vastgestelde taxatierichtlijnen en geschiedt door taxateurs die door het Faunafonds zijn aangewezen.	Werkelijke schade
Vaste kosten het herstellen van slemp en onkruidbestrijding	€ 40/ha/jr

Beheersvoorschriften

Voor dit pakket gelden naast de algemene beheersvoorschriften, zoals eerder omschreven, geen nadere beheersvoorschriften.

Pakket 'Oogstresten'

Voor het laten liggen van oogstresten kan een stimuleringsbijdrage van € 60/ha/jr worden aangevraagd. Dit bedrag dient als vergoeding voor de kosten die gemaakt worden in verband met onkruiddruk, extra slemp en verlies aan bemestingswaarde. Daar komt een stimuleringspremie van 20% (€ 12 euro/ha/jr) bovenop.

De opbouw van de bijdrage is als volgt:

Component	Vergoeding
Stimuleringspremie	€ 12 (20% van € 60)
Stimuleringsbijdrage voor het laten liggen van oogstresten, ter vergoeding van onkruiddruk, extra slemp en verlies aan bemestingswaarde.	€ 60/ha/jr

Beheersvoorschriften

Het betreft de oogstresten van rooivruchten. Het mogen ook andere oogstresten zoals granen zijn, mits deze een goed voedselaanbod voor de ganzen en/of smienten garanderen.

- Alleen voor het werkelijk aangeboden areaal oogstresten kan een vergoeding worden aangevraagd.
- Het aangeboden areaal dient elk jaar even groot te zijn.
- De oppervlakte van de afzonderlijke percelen waarop dit betrekking heeft, dient elk jaar uiterlijk voor 1 oktober op kaart te worden aangegeven.
- Indien de oogst plaatsvindt voor 1 november, mag ploegen van het perceel op zijn vroegst plaatsvinden na 1 december. Indien de oogst plaatsvindt na 1 november, mag ploegen van het perceel op zijn vroegst 1 maand na de oogst van het gewas.

Pakket: 'Grasgroenbemester'

Voor het aanbrengen van een groenbemester kan een stimuleringsbijdrage van € 180/ha/jr worden aangevraagd. Daar komt een stimuleringspremie van 20% bovenop.

De opbouw van de bijdrage is als volgt:

Component	Vergoeding
Stimuleringspremie	€ 36 (20% van € 180)
Stimuleringsbijdrage voor het aanbieden van een grasgroenbemester	€ 180/ha/jr

Beheersvoorschriften

- Het moet gaan om een grasgroenbemester bestaande uit Italiaans raaigras, Engels raaigras, snijrogge of een mengsel van deze gewassen.
- Een SAN-bijdrage voor grasgroenbemester kan niet worden aangevraagd na de teelt van maïs.
- Op 1 oktober dient de grasgroenbemester een voedingswaarde van 500 kVEM te hebben. Hiertoe dient de grasgroenbemester uiterlijk op 1 september te zijn ingezaaid.
- De grasgroenbemester mag niet worden ondergeploegd voor 1 februari.

Tenslotte

Omdat gebleken is dat de landelijke bouwlandpakketten waarschijnlijk niet optimaal toepasbaar zullen zijn op gebieden met zware klei, zullen enkele experimenten worden uitgevoerd. Tevens zal worden onderzocht in hoeverre een bouwland-gerelateerd pakket specifiek voor maïsland wenselijk is en op welke wijze dat vormgegeven dient te worden.

Alle in deze pakketten voor grasland en bouwland genoemde zaken gelden onder voorbehoud van goedkeuring door de Europese Commissie.

Voor alle in deze pakketten voor grasland en bouwland genoemde zaken geldt dat in de voorziene evaluatie (na twee jaar) wordt bekeken in hoeverre ze bijdragen aan een effectieve/doelmatige uitvoering van het beleid inzake de opvang van wintergasten in Nederland. Op basis van de evaluatie is het mogelijk dat de pakketten op termijn in overleg op onderdelen worden aangepast.

Beheerpakketten op natuurterreinen binnen foerageergebieden

Naast de agrariërs, vervullen ook de terreinbeherende organisaties een belangrijke rol bij de opvang van ganzen en smienten in Nederland. Daarom biedt (naast de SAN) ook de Subsidieregeling Natuurbeheer (SN) een pakket voor de opvang van ganzen en smienten. Het betreft pluspakket 'wintergastenweide' (bijlage 36 van de regelingstekst). Uit overleg tussen LNV en de terreinbeherende organisaties is

gebleken dat dit pakket (dat al enige jaren bestaat) geen wijzigingen behoeft. Dit pakket blijft daarom vooralsnog inhoudelijk ongewijzigd. Bij het begrenzen van de ganzenfoerageergebieden zullen de provincies helder maken in welke gebieden welke pakketten (SAN of SN) kunnen worden aangevraagd.

Het bevorderen van voldoende rust en voedselaanbod in foerageergebieden

Naast een uitnodigend beheerpakket voor agrariërs en terreinbeheerders moeten de omstandigheden voor ganzen en smienten uitnodigend zijn zonder onnodige belemmeringen voor de bedrijfsvoering.

Buiten foerageergebieden zullen ganzen en smienten intensief worden geweerd en verjaagd, waarbij kolganzen, grauwe ganzen en smienten deels ook met behulp van afschot worden verjaagd. Het beoogde oppervlak aan foerageergebieden zal de huidige aantallen ganzen en smienten naar verwachting alleen goed kunnen opvangen, indien een consequent opvang- en verjaagbeleid wordt gehanteerd. Daarom is het belangrijk om binnen foerageergebieden geen handelingen uit te voeren die ganzen en smienten verontrusten.

Wat mag wel, wat mag niet?

Zowel jacht als beheer en schadebestrijding mag binnen foerageergebieden plaatsvinden onder de volgende voorwaarden.

1. Tot 12.00 uur zijn jacht, beheer en schadebestrijding in foerageergebieden niet toegestaan om de ganzen in de gelegenheid te stellen om vanuit de slaapplaatsen zonder verstoring te zoeken naar plaatsen om te foerageren.
2. Na 12.00 uur zijn jacht, beheer en schadebestrijding toegestaan zolang een afstand van tenminste 500 meter tot foeragerende ganzen in acht wordt genomen. Hiermee wordt verstoring voorkomen.
3. Daarnaast is het tot 1 januari toegestaan om van tevoren gepland eenmalig één dag per jachtveld te jagen, van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. Dit is onder de voorwaarde dat deze activiteit binnen het kader van de wildbeheereenheid wordt afgestemd tussen betrokkenen, zodat ook rekening wordt gehouden met de grootte van de gebieden en er niet overal tegelijkertijd gejaagd wordt en afdoende rekening wordt gehouden met de foerageerfunctie.

De regelgeving zal zo spoedig mogelijk op bovenstaande voorwaarden worden aangepast.

Indien de provincie heeft bepaald dat het rapen of doen rapen van kievitseieren is toegestaan, dan geldt dat dit niet mag leiden tot verstoring van de ganzen en smienten. Dit betekent dat in de foerageergebieden kievitseierenrapen op percelen waar geregeld ganzen verblijven alleen kan plaatsvinden van 16:30 uur tot zonsondergang. Dit sluit aan bij de huidige voorwaarden in gebieden waar ganzenopvangovereenkomsten met het Faunafonds zijn afgesloten.

Om schade te voorkomen aan bijvoorbeeld akkerbouwgewassen, die binnen de foerageergebieden worden geteeld, mag te allen tijde geweerd worden – dus in principe ook ganzen en smienten - zolang daarmee de ganzen en smienten op de overige percelen in het gebied niet verontrust worden. Gedacht kan worden aan maatregelen zoals het spannen van draden. Op percelen waar SAN-opvangpakketten of ganzenopvangovereenkomsten zijn afgesloten is wettelijk niet toegestaan.

Evaluatie van de maatregelen in de foerageergebieden

Rijk en provincies zullen in overleg met de andere betrokken partijen de effectiviteit en doelmatigheid van de maatregelen en de aanwijzing van de gebieden evalueren. Daarbij zal zowel naar het effect op de ganzen en smienten zelf, als naar het functioneren van de gebieden en de ontwikkeling van de schade binnen en buiten de aangewezen gebieden worden gekeken. Er zal na 1 jaar worden

geëvalueerd of de voorwaarden voor jacht en beheer en schadebestrijding goed uitwerken, met name in relatie tot de foerageerfunctie van de gebieden. Dit kan leiden tot aanpassing van de hiervoor genoemde maatregelen.

Maatregelen buiten de foerageergebieden

Buiten de foerageergebieden zullen provincies ontheffing of vrijstelling verlenen voor het verjagen met ondersteunend afschot van kolganzen, grauwe ganzen en smienten. Daar waar brandganzen en kleine rietganzen gemengd foerageren met kolganzen, grauwe ganzen en smienten, wordt toegestaan dat brandganzen en kleine rietganzen eveneens worden verontrust. Afschot van brandganzen en kleine rietganzen is echter strafbaar.

Provincies die geen ontheffing verlenen betalen de kosten van eventuele schadevergoeding. In 2004 heeft de provincie Noord-Brabant hiervoor gekozen bij schade die ontstond op schadegevoelige percelen.

Wanneer de provincie ontheffing of vrijstelling heeft verleend, dan wordt van de grondgebruiker een ferme inspanning gevraagd om schade te voorkomen vóór hij of zij met succes een beroep kan doen op een schadetegemoetkoming van het Faunafonds.

Wanneer heeft u recht op schadevergoeding buiten de foerageergebieden?

1. Overjarig grasland:

Om in aanmerking te komen voor tegemoetkoming in verband met schade gedurende de periode 1 oktober tot 1 april, zal op overjarig grasland het volgende worden verlangd:

- 's morgens tot 12.00 uur: aan verjaging ondersteunend afschot en verjaging door mensen in het veld;
- vanaf 12.00 uur: verjaging zonder afschot, bijvoorbeeld door middel van mensen in het veld, vogelafweerpistolen, en honden.

Hierbij zal een planmatige aanpak worden verlangd (via bijvoorbeeld een agrarische natuurvereniging of een "wildbeheereenheid") evenals een rapportage of verantwoording van de geleverde verjaaginspanningen. De grondgebruiker die eindverantwoordelijk is voor de schadebestrijding, kan hiervoor bijvoorbeeld de hulp inroepen van de jager.

2. Kwetsbare gewassen:

Om in aanmerking te komen voor tegemoetkomingen in verband met schade in de periode van 1 oktober tot 1 april op percelen met kwetsbare gewassen (akkerbouwgewassen, vollegrondsgroenten en pas ingezaaid gras) zullen de gevraagde weer- en verjaaginspanningen gelijk zijn aan de maatregelen die sinds december 2003 voor zulke gewassen gelden.

In het kort moeten er gelijktijdig minimaal twee typen verjaagmiddelen worden ingezet, te weten voldoende visuele afweermiddelen en voldoende akoestische afweermiddelen. Daarnaast is voor kolgans, grauwe gans en smient tot 12.00 uur ook afschot vereist.

- De norm voor "voldoende visuele middelen" is afhankelijk van het middel. Stokken met vlaggen (formaat kunstmest- of vuilniszak), maar ook andere visuele middelen, zoals vogelverschrikkers, moeten om de 100 meter worden geplaatst.
- Tot door het Faunafonds erkende akoestische middelen behoren o.a. knalapparaten (minimaal 1 per 5 hectare) en vogelafweerpistolen.
- In plaats van akoestische afweermiddelen, kunnen ook 2 mm dikke nylandraden worden gebruikt die op een hoogte van 80 cm boven het maaiveld over een perceel zijn aangebracht (minimaal 2 kruislings strakgespannen draden per hectare)
- Gedurende de periode dat aan verjaging ondersteunend afschot van kolganzen, grauwe ganzen en smienten (minstens 2 tot 3 maal per week) plaatsvindt, behoeven geen akoestische middelen te worden toegepast.

Voor uitgebreidere informatie over bovenstaande, dient men het persbericht d.d. 6 december 2003 van het Faunafonds te raadplegen, getiteld “middelen voor effectieve verjaging van overwinterende kol- en grauwe ganzen en smienten van kwetsbare landbouwgewassen” en het advies 2004-1 getiteld “weer- en verjaagmiddelen” (te vinden op www.faunafonds.nl).

De hoogte van de vergoedingen van opbrengstderving buiten foerageergebieden, voor kwetsbare gewassen, vollegrondsgroententeelt en eerstejaarsgras, maar óók voor overjarig gras, zal in ieder geval de eerste twee jaar gehandhaafd worden op het huidige niveau. Na twee jaar zal een evaluatie plaatsvinden en worden bezien of de vergoedingen alsnog aanpassing behoeven.

Er zal de komende tijd veel aandacht worden besteed aan de uitbreiding van de keuze uit toegestane middelen voor het verjagen van ganzen en smienten anders dan via afschot. Daartoe zal gebruik gemaakt worden van ervaringen in het buitenland en zullen er praktijkproeven worden opgezet om nieuwe middelen en methoden onder Nederlandse omstandigheden te testen.

Voor nadere informatie over de vergoedingscriteria voor kwetsbare gewassen en voor overjarig gras en over onderzoek naar nieuwe weer- en verjaagmiddelen, kunt u zich wenden tot het Faunafonds.

Welke vrijstellingen en ontheffingen zijn van toepassing?

Op dit moment kennen enkele provincies algemene vrijstellingen voor het verjagen (“opzettelijk verontrusten”) van ganzen en smienten (op basis van artikel 65 van de Flora- en faunawet). Daarnaast zijn door provincies ontheffingen verleend aan faunabeheereenheden voor aan verjaging ondersteunend afschot van kolgans, grauwe gans en smient (op basis van artikel 68 van de Flora- en faunawet) op schadegevoelige percelen (akkerbouwgewassen, vollegrondsgroenten en pas ingezaaid gras).

Na 1 oktober 2004 zullen, in de provincies waar gebieden aangewezen zijn, de provinciale vrijstellingen aangepast worden voor verjagen (“opzettelijk verontrusten”) van ganzen en smienten, zodat ze niet meer gelden binnen de foerageergebieden. Dit betekent dus dat ganzen en smienten daar niet opzettelijk mogen worden verontrust. Het weren van ganzen vanaf akkerbouwpercelen die binnen de foerageergebieden liggen blijft wel mogelijk mits dat niet leidt tot verstoring op aanliggende percelen.

Eveneens vanaf 1 oktober 2004, zullen Faunabeheereenheden op grond van goedgekeurde faunabeheerplannen ontheffingen krijgen voor aan verjaging ondersteunend afschot van kolgans, grauwe gans en smient op percelen buiten foerageergebieden. Dit betreft zowel kwetsbare gewassen (akkerbouwgewassen, vollegrondsgroenten en pas ingezaaid gras) als overjarig gras.

Afschot van kolgans, grauwe gans en smient zal ook daadwerkelijk aan verjaging ondersteunend moeten zijn ter voorkoming van schade aan gewassen.

Maatregelen in gebieden waar ganzen en smienten zijn beschermd, terwijl deze gebieden niet zijn aangewezen als foerageergebied

Behalve de 80 duizend hectare foerageergebieden die worden aangewezen, zijn er ook nog andere gebieden waar ganzen en smienten zijn beschermd en schade kunnen veroorzaken. Dit betreft met name Vogelrichtlijngebieden, die mede als Vogelrichtlijngebied zijn aangemerkt omdat er ganzen en smienten kunnen zitten. In een aantal provincies konden niet al deze gebieden worden aangewezen als foerageergebied. In zulke gebieden zal schade door het Faunafonds op reguliere wijze worden vergoed, net als binnen foerageergebieden wanneer daar (nog) geen opvangovereenkomsten of SN- of SAN-pakketten gelden.

Schade door overwinterende rotganzen en rietganzen

Voor rotganzen en rietganzen worden geen aparte foerageergebieden aangewezen. Hoewel sommige provincies het grondgebruikers zullen toestaan ook rotganzen en rietganzen opzettelijk te verontrusten, zal dit niet op eenzelfde schaal plaatsvinden als voor de grauwe gans, de kolgans en de smient. Evenmin zal het Faunafonds van grondgebruikers ferme inspanningen vragen om rotganzen en rietganzen te weren of te verjagen, alvorens schadetegemoetkomingen worden verstrekt. Schade door rotganzen en rietganzen zal derhalve eveneens op reguliere wijze door het Faunafonds worden vergoed. Daarnaast zijn er ook ganzenopvangovereenkomsten met het Faunafonds die betrekking hebben op rotganzen. Deze opvangovereenkomsten zullen worden gecontinueerd.

Vervolg

Met betrokken partijen is afgesproken dat de komende maanden onder andere de volgende punten nader worden uitgewerkt:

- De monitoring en evaluatie van foerageergebieden.
- De positie van grondeigenaar en grondgebruiker.
- De aanpak van de overzomerende ganzen.

Meer informatie

Op de site van het Faunafonds leest u meer over schadevergoedingen en preventieve maatregelen. www.faunafonds.nl of 078 - 639 53 75.

Op de site van het Ministerie van LNV vindt u meer informatie zoals het volledige Beleidskader Faunabeheer. www.minlnv.nl.

Voor overige vragen kunt u terecht bij uw Provincie, welke de uitvoering van het Beleidskader in handen heeft.

*Voedsel en groen
van internationale klasse*

Onder dit motto werkt het ministerie van LNV aan veilig, verantwoord geproduceerd voedsel en een vitale natuur.

Het platteland moet economisch gezond blijven met behoud van landschap en cultuur. Tenslotte wil LNV de internationale concurrentiekracht van de agrarische sector versterken, met maatschappelijk verantwoord ondernemen als uitgangspunt.

LNV heeft anderen nodig om dit te realiseren. Alle betrokkenen moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Transparante besluitvorming is daarbij voorwaarde. LNV geeft richting, stelt waar nodig kaders, stimuleert en financiert.

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

B31797